

Rekabet Kurumu Başkanlığından,

REKABET KURULU KARARI

Dosya Sayısı : 2018-1-47 (Devralma)
Karar Sayısı : 18-27/435-205
Karar Tarihi : 08.08.2018

A. TOPLANTIYA KATILAN ÜYELER

Başkan : Prof. Dr. Ömer TORLAK
Üyeler : Arslan NARİN, Adem BİRCAN, Mehmet AYAN, Ahmet ALGAN,
Hasan Hüseyin ÜNLÜ, Şükran KODALAK,

B. RAPORTÖRLER: Emine TOKGÖZ, Hande DAYAN, Kübra Dilara TANRIVER

C. BİLDİRİMDE

BULUNAN : ABB Ltd.
Temsilcileri Av. Göneç GÜRKAYNAK, Av. Hakan ÖZGÖKÇEN,
Av. Zeynep Buharalı, Av. İsmail ÖZGÜN
Çitlenbik Sokak No 12 Yıldız Mahallesi Beşiktaş İstanbul

- (1) **D. DOSYA KONUSU:** Aktiebolaget Rotech'in ve Rotek Robotik ve Otomasyon Teknolojileri Sanayi ve Ticaret A.Ş.'nin hisselerinin ve tek kontrolünün ABB Ltd. tarafından devralınması işlemine izin verilmesi talebi.
- (2) **E. DOSYA EVRELERİ:** Kurum kayıtlarına 26.07.2018 tarihinde giren bildirim üzerine düzenlenen 01.08.2018 tarih ve 2018-1-47/Öİ sayılı Ön İnceleme Raporu görüşülerek karara bağlanmıştır.
- (3) **F. RAPORTÖR GÖRÜŞÜ:** İlgili raporda, bildirim konu işleme izin verilmesinde sakınca bulunmadığı ifade edilmiştir.

G. İNCELEME VE DEĞERLENDİRME

G.1. İlgili Pazar

G.1.1. İlgili Ürün Pazarı

- (4) Bildirim konusu işlemin taraflarının faaliyetleri arasındaki yatay ve dikey ilişkilere bakıldığında, devre konu teşebbüslerin robotik sistemlerin tedariki alanında; devralan ABB Ltd.'nin (ABB) endüstriyel robotların tedariki ve sınırlı olmak üzere robotik sistemlerin tedariki alanlarında faal olduğu görülmektedir.
- (5) Bildirim Formunda yer verilen bilgilere göre robotik sektörü ilk adımda endüstriyel robotlar ve servis robotları (medikal robotlar gibi) olarak ikiye ayrılmaktadır. ABB, esas itibarıyla endüstriyel robotlar alanında faaliyet göstermekte olup çok yakın zamanda servis robotları alanında faaliyet göstermeye başlamıştır. Diğer taraftan devre konu şirketler, endüstriyel robotları otomasyon sistemlerinin entegrasyonu amacıyla kullanmaktadır. ABB, Türkiye'de satışını gerçekleştirdiği endüstriyel robotları ülkemiz dışında üretmektedir. Devre konu şirketler ise endüstriyel robot üretimi faaliyetinde bulunmamakta; kaynaklama (genellikle metaller ve termoplastik gibi materyallerin kaynaştırma yoluyla birbirine bağlandığı bir imalat/yontma işlemi) otomasyon sistemlerine yönelik olarak robotik sistemler tedarik etmektedirler. Robotik sistemler, endüstriyel robotlar kullanılarak çeşitli uygulamalar için tam otomasyon çözümünün tasarlanması ve entegre edilmesinden oluşmaktadır.

- (6) Endüstriyel robotlar, otomatik olarak kontrol edilen, yeniden programlanabilen, çok amaçlı manipülatör programlanabilen robotlar olup endüstriyel otomasyon uygulamalarında kullanılmaktadır. Otomotiv, gıda, kimyasallar, elektronik gibi sektörlerde kullanılan endüstriyel robotların eklemli, silindirik, paralel, kartezyen, SCARA gibi farklı türleri bulunmaktadır. Endüstriyel robotların tipik uygulamaları ise kaynak yapma, boyama, ütüleme, montajlama, al-yerleştir, paletleme, ürün denetimi ve deneme olarak sayılmaktadır.
- (7) Robotik sistemler, “robotik entegrasyon sistemleri” olarak da anılmakta olup sistem entegrasyonu; robotlar, diğer otomasyon sistemleri ve kontrol ekipmanlarının birleştirilmesiyle nihai tüketiciler için otomasyon çözümlerine katma değer sağlamaktadır. Bu bağlamda, robotik sistemler, endüstriyel robotlar kullanılarak bütün bir otomasyon çözümünün tasarlanması ve entegrasyonu hizmetlerini kapsamaktadır. Bu sistemlerin uygulamaları; malzemelerin kavranması, tutulması, paketlenmesi, paletleme, görüş denetimi, kaynaklama, otomasyonlu makine desteği gibi uygulamaları kapsamaktadır.
- (8) Bu bilgilerden hareketle, işlemde etkilenen pazarlar ve yatay/dikey ilişkiler şöyledir:
- i) Robotik sistemlerin tedariki (yatay ilişki): Devre konu şirketlerin esas faaliyet alanı olup devralan ABB'nin de sınırlı robotik sistem faaliyeti mevcuttur.
- ii) Endüstriyel robotların tedariki ve robotik sistemlerin tedariki (dikey ilişki): Endüstriyel robotlar, robotik sistemlerin girdilerinden biri olup üst pazarıdır.
- (9) Bu bilgi ve değerlendirmeler çerçevesinde, ilgili ürün pazarları “robotik sistemlerin tedariki” ve “endüstriyel robotların tedariki” olarak belirlenmiştir.

G.1.2. İlgili Coğrafi Pazar

- (10) Her iki ilgili ürün pazarının kapsadığı ürün ve hizmetlerin arz ve talep koşullarının ülkemizin herhangi bir bölgesinde farklılaşmadığı dikkate alınarak, ilgili coğrafi pazar “Türkiye” olarak tespit edilmiştir.

G.2. Değerlendirme

- (11) Bildirim konusu işlem, gerçek şahıs Joachim ARONSSON'un tek kontrolündeki İsveç'te kurulu Aktiebolaget Rotech (AB Rotech) ve Türkiye'de kurulu Rotek Robotik ve Otomasyon Teknolojileri Sanayi ve Ticaret A.Ş.'nin (Rotek) hisselerinin ve tek kontrolünün ABB ve iştirakleri tarafından devralınmasına ilişkindir. İşlemin temelini taraflar arasında imzalanan Hisse Alım Anlaşması oluşturmaktadır.
- (12) Bildirim konusu işlemin tamamlanması halinde devre konu şirketlerin kontrol yapısında kalıcı olarak değişiklik meydana gelecektir. Bu bağlamda bildirim konusu işlem, 2010/4 sayılı “Rekabet Kurulundan İzin Alınması Gereken Birleşme ve Devralmalar Hakkında Tebliğ”in (2010/4 sayılı Tebliğ) 5. maddesi çerçevesinde bir devralmadır.
- (13) Ayrıca, tarafların cirolarının anılan Tebliğ'in 7. maddesinin birinci fıkrasının (a) ve (b) bentlerinde öngörülen eşikleri aşması nedeniyle işlemin Kurulumuzun iznine tabi olduğu anlaşılmıştır.

- (14) Yukarıda da değinildiği üzere işlem, yatay ve dikey örtüşmeye yol açmaktadır. Öncelikle, tarafların faaliyetleri robotik sistemlerin tedariki pazarında yatay olarak örtüşmektedir. Taraflardan devralan ABB'nin Türkiye'de robotik sistemlerin tedarik edilmesindeki faaliyeti oldukça sınırlı olup teşebbüsün ülkemizde herhangi bir robotik kaynaklama sistem entegrasyonu tesisi mevcut değildir. 2016 yılında ülkemize (.....) ABD Doları değerinde robotik sistem satan ABB'nin payı yaklaşık %(.....) olarak gerçekleşmiştir. Aynı pay, 2015 yılında ise yaklaşık %(.....)'tir. Devre konu şirketlerin bu pazardaki payları son üç yılda yaklaşık %(.....) ile %(.....) oranında gerçekleşmiştir. Bildirim Formunda yer verildiği üzere; Romak ve Altınay gibi yerli teşebbüsler ile küresel çapta faaliyet gösteren Kuka, Comau, Durr, Eisenmann ve FFT gibi yabancı teşebbüsler robotik sistemlerin tedarikinde ülkemizde faaldir. Dolayısıyla planlanan işlem ile ortaya çıkacak yatay yoğunlaşma oldukça sınırlıdır.
- (15) Diğer yandan, tarafların faaliyetleri arasında dikey ilişki de mevcuttur. ABB, üst pazar olan endüstriyel robotların tedarikinde aktif iken devre konu AB Rotech ve Rotek ise alt pazar olan robotik sistemlerin tedarikinde aktiftir. ABB'nin endüstriyel robotların tedariki pazarındaki payı %(.....) civarında olup bu pay son üç yıldır istikrarlı seyretmiştir. Diğer taraftan, ülkemizde de satışları olmak üzere, endüstriyel robotların tedarikinde küresel çapta çok sayıda oyuncu faal olup bunlar Bildirim Formunda Fanuc, Yaskawa, Kuka, Comau, Kwasaki Nachi ve Universal Robots olarak sayılmıştır. Bunlardan sonuncusu hariç her birinin ülkemizde ilgili pazardaki payının %(.....)'in üzerinde olduğu ifade edilmektedir. Ayrıca, dosyadaki bilgilere göre, Türkiye endüstriyel robotların tedariki pazarı hızla büyümekte olup 2011'de (.....) birim olan tedarik miktarı 2016'da (.....) olarak gerçekleşmiştir. Bunun yanında yapılan bazı çalışmalarda her (.....) işçi başına (.....) robotluk bir kapasite olduğunun tespit edildiği ifade edilmektedir.
- (16) Esasen, rekabet hukukunda dikey yoğunlaşmaların; işlem maliyetlerinin azaltılması, etkinlik kazanımları, ilişkili pazarlarda tekeli kar marjının içselleştirilmesi suretiyle fiyatların düşmesi, piyasa faaliyetlerinin eşgüdümünü kolaylaştırması, tüketiciye tek duraklı alışveriş sağlama gibi olumlu yanlarının ağırlıklı olduğu kabul görmektedir. Diğer taraftan, bazı durumlarda dikey yoğunlaşmalar pazar kapamaya yol açabilmekte ve bu yolla etkin rekabeti engelleyebilmektedir.
- (17) Pazar kapama, birleşme sonucu meydana gelen teşebbüsün, mevcut ve potansiyel rakiplerinin tedarik kaynaklarına ya da pazarlara (müşteri kanallarına) erişimini engelleme kabiliyeti ve güdüsüne (birlikte koşul) sahip olması halinde gerçekleşebilecek bir olgudur. Pazar kapama iki şekilde ortaya çıkabilmektedir: i) girdi kısıtlaması ii) müşteri kısıtlaması. Girdi kısıtlaması, birleşik teşebbüsün, alt pazardaki rakiplerinin ihtiyacı olan önemli girdilere erişimini kısıtlaması ve bu yolla rakiplerin maliyetlerini artırabilmesidir. Müşteri kısıtlaması, birleşik teşebbüsün üst pazardaki rakiplerinin ilgili pazarda sağlıklı rekabet edebilmesi için yeterli müşteri tabanına erişimini kısıtlamasıdır.
- (18) Dosya konusu işlemde, yukarıda açıklandığı üzere, ilgili pazarlar yoğunlaşmış bir yapıda değildir. Aksine, ülkemiz robotik sektörü hızla büyüyen ve önemli potansiyel ihtiva eden bir yapıdadır. Tarafların pazar payları üst pazarda %(.....); alt pazarda son üç yılın en yüksek değerleri seçildiğinde en fazla %(.....) civarında olduğundan, birleşik teşebbüsün ilgili pazarların herhangi birinde rekabetçi yapıyı bozacak şekilde davranması makul görünmemektedir. Bu bağlamda, girdi/müşteri kapama stratejisi imkanı ya da güdüsünün söz konusu olmayacağı değerlendirilmektedir.

- (19) Tüm bu bilgi ve değerlendirmeler çerçevesinde, işlem sonucunda etkilenen pazarlarda hâkim durum yaratılmasının veya mevcut hâkim durumun güçlendirilmesinin ve böylece rekabetin önemli ölçüde azaltılmasının söz konusu olmayacağı kanaatine varılmıştır.

H. SONUÇ

- (20) Düzenlenen rapora ve incelenen dosya kapsamına göre, bildirim konusu işlemin 4054 sayılı Kanun'un 7. maddesi ve bu maddeye dayanılarak çıkarılan 2010/4 sayılı Rekabet Kurulundan İzin Alınması Gereken Birleşme ve Devralmalar Hakkında Tebliğ kapsamında izne tabi olduğuna; işlem sonucunda aynı Kanun maddesinde yasaklanan nitelikte hakim durum yaratılmasının veya mevcut hakim durumun güçlendirilmesinin ve böylece rekabetin önemli ölçüde azaltılmasının söz konusu olmaması nedeniyle işleme izin verilmesine, gerekçeli kararın tebliğinden itibaren 60 gün içinde Ankara İdare Mahkemelerinde yargı yolu açık olmak üzere, OYBİRLİĞİ ile karar verilmiştir.